

Santa Margalida i Tàrbena, deu anys d'agermanament

Enguany es compleix el desè aniversari de l'agermanament entre Tàrbena i Santa Margalida. La idea de l'agermanament va sorgir quan n'Amando i na Consuelo Molines, tarbeners que sabien que el seu llinatge procedia de Santa Margalida, varen visitar la Vila. Ells feren de pont perquè, l'any 1997, es posassen en contacte les dues poblacions. D'aquí va néixer també la idea de l'agermanament que, de tot d'una, els ajuntaments impulsaren i dugueren a terme amb les degudes formalitats. Aquell any mateix, a 1997, una representació de Tàrbena es desplaçà a Santa Margalida el Dia de la Beata i, més envant, el 7 de febrer de 1999, una delegació margalidana visità Tàrbena. La cordialitat i la càlida acollida que es visqueren en aquestes visites, feren que els actes d'agermanament sobrepassassen l'àmbit estrictament institucional i protocol·lari i que hi participassen un gran nombre de veïnats de totes dues poblacions. Des d'aleshores ençà s'han succeït les visites i els actes, que han fet néixer l'amistat entre molts de margalidans i de tarbeners. Hi hagut, per exemple, porquejades i correfocs a Tàrbena, i a Santa Margalida hi hagut matances i la Banda de Tàrbena ha participat a la processó de la Beata. Els actes han rebut un nou impuls amb la creació de les associacions "Tarbeners de Mallorca", a 2005, a Tàrbena i "Margalidans Agermanats", a 2006, a Santa Margalida, que han fet i fan una feïnada per promoure l'agermanament. Aquest, com és sabut, es diferencia d'altres –i d'aquí, segurament, el seu èxit—, perquè té uns evidents fonaments històrics, que es remunten a prop de quatre-cents anys enrere, a l'any 1609. Això és el que tractarem d'explicar en aquestes planes.

Tàrbena i el Regne de València al temps de l'expulsió dels moriscs

A la primeria del segle XVII la població de la Vall de Tàrbena estava formada íntegrament per "cristians nous" o "moriscos", és a dir, pels descendents dels indígenes valencians anteriors a la conquesta catalanoaragonesa del Regne de València al segle XIII. Dins de la comarca de la Marina la Vall de Tàrbena no era cap d'excepció, ja que els moriscs en constituïen la majoria de la població, concentrats tant a les valls muntanyenques com en una bona part de les planes interiors (només eren de població totalment o parcialment cristiana Pego, Forna, Dénia, Xàbia, Teulada, Calp, Benissa, Ondara, Murla, Altea, Benidorm, la Vila Joiosa, Relleu, Polop, el Castell de Guadalest i Callosa d'en Sarrià). Els moriscs formaven un col·lectiu molt important i singular, que oficialment eren de religió cristiana, encara que en la pràctica eren reductes mal assimilats a la cultura i la religió oficials: de religió musulmana, de llengua àrab, de costums particulars i cada volta més malvists com un potencial enemic. Dins del conjunt del Regne de València representaven devora un terç del total dels seus habitants. L'aspecte extern dels pobles moriscos podria sorprendre els nostres ulls europeus actuals, ja que, com descrivia James Casey (*El regne de València al segle XVII*, 1979, p. 15), "el País Valencià de les nostres serres devia assemblar-se a la Tunísia interior dels nostres dies, amb els tranquils poblets de murs de terra i teulades de palla que desapareixen en el terròs del paisatge".

A la primeria del segle XVII la Vall de Tàrbena estava poblada per unes 64 famílies, que no era una xifra gens espectacular si tenim en compte la gran concentració demogràfica que llavors hi havia a la zona muntanyosa (a 1609 hi havia 83 famílies a la Vall d'Alaguar; 135 a la Vall d'Alcalà; 160 famílies a Castells; 170 a la Vall d'Ebo; 400 a la Vall de Guadalest; i 474 a la Vall de Gallinera). La població es repartia en quatre llogarets molt petits: Beniflà, Benitalfa, Benissebel, i l'Hostalet de la Vall. L'expulsió

dels moriscos del Regne de València, decretada pel rei Felip III el 22 de setembre de 1609, suposà la despoblació total de Tàrbena, com també d'una bona part del territori valencià, amb conseqüències nefastes per a l'economia. Pràcticament en va desaparèixer la població originària del Regne –els moriscs– i, amb ells, la seva cultura, marginada però viva, de la qual quedaren algunes traces al paisatge, com ara el nom de diversos indrets (per exemple, només dins del terme de Tàrbena hi ha els següents topònims d'origen àrab: l'Albicà, Albirec, Benioplà –derivat de l'antic Beniflà–, Benissalim, Binarreal, Binortell, Bijauca, es Birlam, Garx, es Massilcamp, el Rafalet, Sacos, la Soloja, es Xabec i es Xiquirimí).

Tanmateix la Corona no tardà a decretar crides per a la repoblació del país amb cristians; encara que l'empresa va quedar en mans de l'iniciativa particular dels senyors territorials, el màxims afectats. Les terres havien quedat pràcticament buides, i el rei i els senyors sense impostos i rendes per cobrar. Els cristians vells valencians no bastaven per reomplir el buit demogràfic, i per això es va recórrer a nous pobladors, procedents de fora del Regne de València: aragonesos, castellans, murcians, mallorquins, eivissencs, menorquins, catalans; fins i tot, genovesos, occitans... Els emigrants procedents de Mallorca apareixen en una redolada molt extensa dins del centre i sud del País Valencià; és especialment significativa a les comarques de la Marina, el Comtat i la Safor, pel que fa a la persistència i incidència. Aquí es formaren un bon esplet de pobles on la gran majoria, o la pràctica totalitat, dels seus habitants procedien de Mallorca. Eren originaris de quasi totes les localitats de l'illa, encara que pel nombre destacaven els nascuts a Santa Margalida, Lluçmajor, Pollença i Artà. Abans de continuar, però, haurem d'explicar per què és que els mallorquins, i entre aquests els margalidans, es dirigiren cap a València.

Mallorca i Santa Margalida en els inicis del segle XVII

Els inicis dels segle XVII eren moments molt difícils per al Regne de Mallorca. La població havia crescut molt –sobretot a la Part Forana— sense que s'incrementàs de manera significativa la superfície de terra de què disposaven la gran majoria de les famílies pageses. Això els obligà a dividir les seves terres –normalment un o algunes parcel·les— que no els eren suficients per poder viure. Això els obligà a llogar-se de jornalers i missatges a les possessions –que, gairebé a tots els termes, suposaven més del 90% de l'extensió del municipi—, i a llogar terres i rotes. Ben aviat, les terres que s'havien posat en conreu (quasi totes terres primes, fins aleshores garriga) començaren a minvar de rendiment i, per tant, de collita. A començament del segle XVII hi començà a haver molts d'anys de mala collita i, per tant, de fam, que les autoritats intentaven solucionar comprant cereals per repartir, a un preu taxat, entre la gent pobra.

Al terme de Santa Margalida es vivia la mateixa situació de crisi. La població s'havia incrementat molt durant el segle XVI i en el temps de l'expulsió dels moriscs ja devia haver sobrepassat, i segurament de molt, els 2.000 habitants. Les fonts de què disposam (fonamentalment, l'evolució del nombre de contribuents residents al terme que havien de pagar els impostos municipals) suggereixen que la població s'havia multiplicat per quatre entre 1459 i 1613 i, que només en seixanta anys —entre 1553 i 1613— s'havia duplicat. A més, Santa Margalida era un municipi caracteritzat per la duresa del règim senyorial o feudal –amb grans senyors de la noblesa, com els Safortesa, els Torrella o els Font de Roqueta— i, de més a més, per les grans desigualtats en la possessió de la terra. Mostra d'això és que, a 1578, el 96% de l'extensió del terme estava constituït per grans explotacions (possessions) i que les cases i terres del 61% dels veïnats que tenien béns —no tots en tenien— només suposaven el 7% del valor del municipi. Aquestes desigualtats s'accentuaren encara més, a la darrerria del segle, per mor de la subdivisió patrimonial que va

causar el gran creixement de la població. Les autoritats municipals, molt freqüentment, havien de comprar cereals per repartir a la població. El nombre d'insolvents no s'aturava d'augmentar i el municipi no s'aturava d'endeutar-se.

No pot venir de nou, idò, que la iniciativa repobladora de la monarquia i dels senyors feudals valencians trobàs un ampli ressò a Mallorca. Les notícies documentals fan pensar que les que les autoritats mallorquines no varen posar cap impediment a la iniciativa, sinó que, just al contrari, l'afavoriren, ja que, previsiblement, els emigrants cap a València serien gent de la més pobra del Regne. El virrei o governador del Regne de Mallorca en temps de l'expulsió dels moriscs, era un senyor feudal valencià, en Joan Vilaragut, que degué ésser un dels principals organitzadors del procés migratori, amb la col·laboració decidida dels senyors valencians, que eren els primers interessats a poblar de bell nou les seves terres. En la primavera d'hivern del 1611 l'emigració cap a València ja tenia magnituds considerables, ja que, a una sessió del Gran i General Consell, ja s'exposava que *per poblar lo regne de València ha buidat molt la gent de Mallorca i se'n buiden*. L'emigració, tanmateix, es perllongà durant unes quantes dècades més, en què molts de mallorquins —normalment, famílies senceres—, es dirigiren cap a València cercant-hi aquella terra que no tenien a Mallorca; en definitiva, millors condicions de vida. Molt sovint, hi trobaren terra a bastament, però subjectes a uns pagaments i a uns drets feudals tant alts o més que les que pagaven a Mallorca.

A una acta del municipi de Santa Margalida, del setembre del 1611, hi apareix l'única referència contemporània que coneixem de la partida de margalidans cap a València. A fi d'explicar les dificultats que tenia el municipi per recaptar els impostos, s'afirmava que faltaven doblers perquè hi havia molts *manfallits* [deutors], *los uns que són a València, altres que són morts*. Sorpren trobar tan poques referències a l'emigració quan centenars de margalidans havien abandonat la vila per establir-se al País

Valencià. És només a mitjan segle quan localitzam una altra referència a l'emigració cap a València. Segons un representant del municipi, com a conseqüència dels plets que enfrontaven el municipi amb el comte de Santa Maria de Formiguera, la vila hauria perdut prop de 400 habitants, la majoria dels quals s'havien establert al Regne de València. Una xifra que, amb les dades de què disposam, no pareix gaire exagerada.

Tot i que trobam referències a margalidans residents a un bon nombre d'indrets del sud del Regne de València, la gran majoria d'emigrants de Santa Margalida es concentrà a la vall de Xaló (que incloïa la vila d'aquest nom, agermanada amb Santa Margalida, i el poble de Llíber), a la Vall d'Ebo, a Castells, a la vall de Seta i a la vall de Tàrbena.

La repoblació de Tàrbena

A Tàrbena no s'encetà la repoblació fins al desembre de l'any 1610, amb la carta pobla atorgada per la marquesa d'Aitona, Caterina de Montcada, que era llavors la titular de la baronia. Es repoblaren "lo lloc de Dalt" (l'antic Benissebel, anomenat després "el Pobledalt", que quedà despoblat a la primeria del segle XX) i "lo lloc de Baix" (el Benitalfa dels moriscs, que fon el nucli del poble actual). El procés va ser costós, ja que s'assentaren almenys tres grups diferents de repobladors, documentats en les cartes pobles de 1610, 1611 i en els establiments de 1616, encara que les anades i vingudes de noves famílies no s'estruncaren un poc fins a mitjan segle XVII. Els nouvinguts, empesos generalment per necessitats econòmiques, cercaven unes millors condicions de millora de vida; això, tenint en compte, entre d'altres coses, les rendes que havien de pagar als senyors i quina era la qualitat del terreny.

Repassarem una mica la trajectòria dels primers assentaments: els que constituïren la base de la nova comunitat humana nascuda després de l'expulsió, que és, en definitiva, el precedent del poble que avui coneixem.

Els 17 signataris de la carta pobla de 1610 eren tots pagesos procedents de Mallorca ("agricultoribus insulae Majoricae oriundis"), com diu el mateix document. D'aquests només s'establiren a Tàrbena els pollencins Pere Amengual, Jaume Cifre i Miquel Soliveres; també, en Joan Ferrer, en Bartomeu Mas, potser artanencs; i en Miquel Vidal, potser llucmajorer. Dels 36 signataris de la carta pobla de 1611, només fermaren la seua residència definitiva a Tàrbena, sense comptar els nouvinguts de 1610, la família de l'alaroner Sebastià Serra, les dels margalidans Cristòfol Molines i Joan Molines i, també, les famílies dels també mallorquins Pere Palau, Magí Ripoll, Mateu Joan i Antoni Marcó. Dels 23 establits a 1616, només se sumaren al nou veïnat, les famílies dels artanencs Bernat Carrió,

Jaume Carrió, Jaume Llaneres, la viuda na Riera i Jaume Torrents; la del llucmajorer Macià Salvà; les dels manacorins Joan Dalmau, Gaspar Gil, Bartomeu Jaume i Bartomeu Rosselló; la del pollencí Pere-Joan Vilanova i, així mateix, les d'en Pere Coc, en Bernat Ferrer, en Felip Monar, en Joan Morei i en Guillem Poquet.

En dates posteriors arribaren altres mallorquins, com per exemple, en Miquel Moragues (1620), en Jaume Monjo (1621), en Miquel Monjo (1621), en Joan Mascaró (1624), en Pere-Joan Mascaró (1624), en Miquel Pont (1624), n'Andreu Calafat (1629) i en Joan Fluixà (1633). D'aquests darrers, no tots vingueren directament de Mallorca. Així, l'artanenc Miquel Pont estava establert primerament a la Vall d'Alaguar; i el margalidà Andreu Calafat, a la Vall d'Ebo. Volem destacar en aquest treball, tanmateix, que quatre d'aquests nous veïnats –en Jaume Monjo, en Miquel Monjo, n'Andreu Calafat i en Joan Fluixà— procedien de Santa Margalida.

El cens de 1646 (Arxiu del Regne de València, Generalitat, ll. 4.828, núm. 446), redactat ja ben avançat el segle, ens mostra ja una població estabilitzada, que fon la base de la majoria de les famílies històriques tarbeneres, però amb algunes –poques— excepcions. Encara a la segona meitat del segle hi arribarien, des de Beniardà, els descendents de pollencins Josep Santacreu (1666) i Francesc Santacreu (1670), i el també d'origen mallorquí Miquel Ginard (1685). També n'hi arribaren alguns d'origen valencià: Onofre Perles (1687) i Joan-Baptiste Gisbert (1699), i un eivissenc: Antoni Ramon (1699). En canvi, al llarg dels anys desapareixerien els portadors dels llinatges Carrió, Coc, Laseras, Llorenç, Mesquida, Fluixà i Nadal.

Es tossalet d'en Micalet Monjo (Tàrbena)

Les Sorts de Santa Margalida, vistes des del Mirador de l'Església

Tàrbena vista des de sa Caseta des Moros

La vila de Santa Margalida vista des de sa Capella i Son Niu

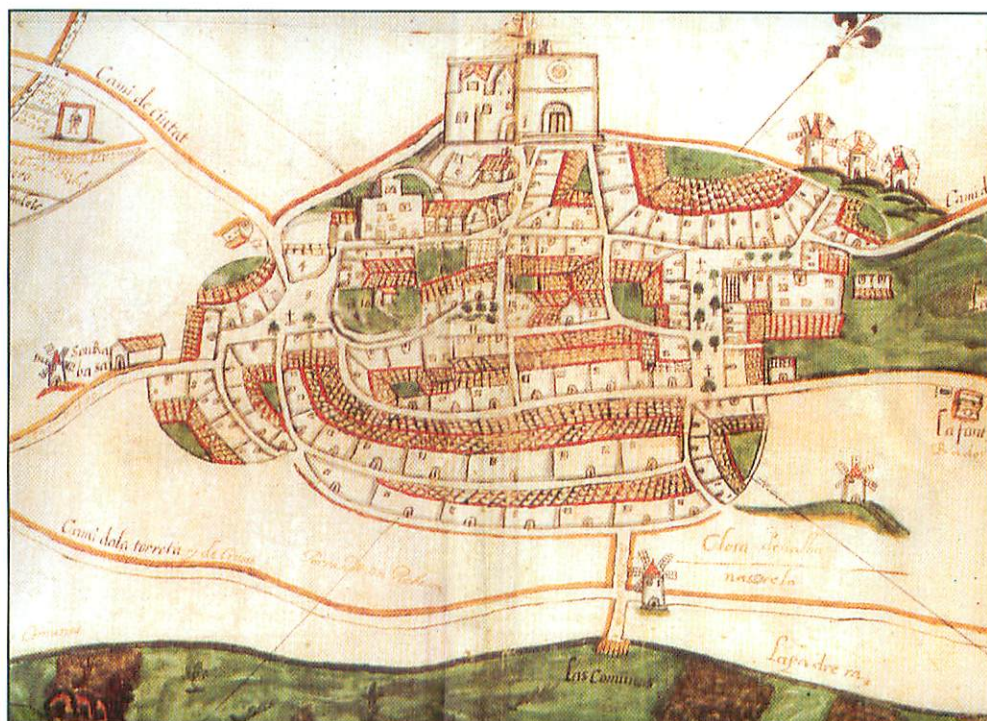
Sa Caseta des Moros (Tàrbena)

Necròpolis de Son Real (Santa Margalida)

Jaume Clotet y...
 Any de May any, 1620. de porzo. M^o Diego Molina D^o Tor...
 posesor de la Torbena, ambida per aquell Cristòfol Molina
 fill de Joan molina y de Margrita Calafat natural de la vila de
 Santa Margalida regna de Mallorca, y Joana Soliveres pollencina
 filla de Miguel Soliveres y de Catalina Cifra natural de la
 vila de Pollença de dit regne de Mallorca y abitor de la
 part de la Torbena y abitor de dita villa de Pollença ab
 l'interposició del J^o fiscal de Pollença y de dita villa de
 May y en forma de testimonio se abia passat per davant
 M^o y J^o...
 - 27 de May, 1620 -

Partida matrimonial d'un casament celebrat a Tàrbena, l'any 1620, entre un margalidà, Cristòfol Molines, fill d'en Joan i na Margalida Calafat, amb la pollencina Joana Soliveres

Mapa de la vila de Santa Margalida (segles XVI-XVII)

CAPS DE FAMÍLIA DE TÀRBENA DE L'ANY 1646

Amb una creu s'hi indiquen els difunts. Subretxam els que procedien de Santa Margalida.

ANDREU CALAFAT

Cristòfol Carrió
Miquel Carrió
Francesc Carrió
Antoni Cervera
Jaume Cifre (+)
Pere Coc (+)
Joan Ferrer major
Joan Ferrer menor

JOAN FLUIXÀ

Mn. Pere Laseras (rector)
Rafel Laseras
Jaume Llorenç
Antoni Marcó
Joan Marcó
Salvador Mas (+)
Joan Mascaró
Pere-Joan Mascaró
Antoni Mesquida (+)

CRISTÒFOL MOLINES (+)

ANTONI MONJO

MIQUEL MONJO

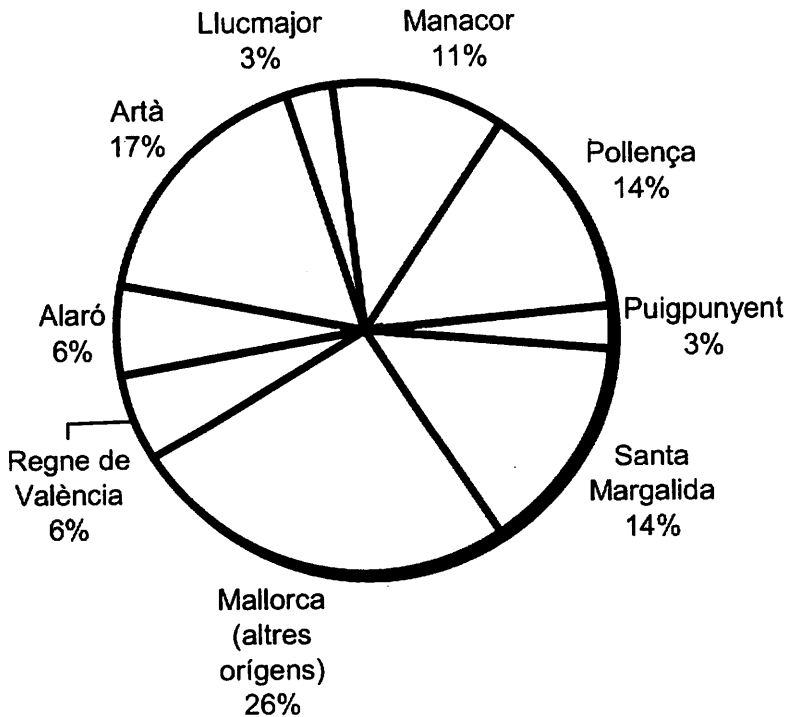
Miquel Moragues (+)
Andreu Nadal
Miquel Pont
Gregori Ripoll
Lluc Ripoll
Magí Ripoll
Bartomeu Rosselló
Bartomeu Rosselló (d'en Mateu)
Cristòfol Salvà
Bartomeu Serra
Sebastià Serra
Miquel Soliveres (+)
Pere Soliveres (+)
Guillem Vila
Joan Vilanova

Si ens fixam en aquest llistat veurem com la majoria de les 36 famílies que habitaven a la Vall de Tàrbena a 1646 eren d'origen mallorquí (el 88,8 %); només eren d'origen valencià el rector, Mn. Pere Laseras, la família del seu germà i possiblement la d'en Jaume Llorenç, si no era artanenc. La resta de famílies eren oriündes de l'illa de Mallorca, arribades directament, o indirecta, a través d'una primera estada en un altra localitat valenciana.

Per tant, a mitjan segle XVII no s'observa que a Tàrbena predominassen els pobladors d'una vila en concret, com succeïa, als mateixos anys, a altres poblacions on la gran majoria dels seus habitants procedien de Mallorca (com ara, a Xaló, la Vall d'Ebo o Castells en relació amb Santa

Margalida; a Llúber amb Llucmajor, o a la Vall d'Alaguar amb Artà). Destacaven llavors els artanencs (portadors dels llinatges Carrió, Mas, Mesquida i Pont; i en segon lloc els margalidans (amb els llinatges Calafat, Fluixà, Molines i Monjo), els pollencins (de llinatges Cifre, Soliveres, Vila i Vilanova) i els manacorins (de llinatges Cervera/Servera, Mascaró i Rosselló), i testimonialment, els alaronencs (de llinatge, Serra), llucmajorers (de llinatge, Salvà) i puigpunyentins (de llinatge, Nadal). Manca encara precisar l'origen d'unes quantes famílies més, entre les quals s'haurà de sumar encara el nom d'alguna població mallorquina que no hem anomenat (són les famílies que duen els llinatges Coc, Ferrer, Marcó, Moragues i Ripoll). Vegeu tot seguit una gràfica il·lustrativa dels orígens de les famílies fundadores de Tàrbena, segons el cens de 1646.

Origen de les famílies de Tàrbena (1646)

Els margalidans de Tàrbena

Quins eren els margalidans que s'assentaren a Tàrbena? Tot seguit en farem una relació, indicant tots els que sabem que tingueren relació amb la vall de Tàrbena, tant els que s'hi establiren com aquells que hi tingueren una presència molt breu o, pot ser, només en els papers com a posseïdors de béns a la població. Ens hem basat en dades extretes sobretot dels arxius parroquials de Santa Margalida (APSM), Tàrbena (APT), Castells (APCas), Vall d'Ebo (APVE) i Xaló (APX), i de l'Arxiu del Patriarca de València (APV). L'any que apareix és aquell en què apareixen documentats per primera vegada a Tàrbena. Així mateix, cal dir que només donam notícia dels matrimonis formats a Mallorca.

	LLINATGE / COGNOM	NOM	FONT DOCUMENTAL	ANY	ALTRES DADES
1	ALBANELL	Francina	APSM, APX, APT	1627	Filla d'en Mateu Albanell i de na Margalida Serra. Vingué de Xaló quan es casà amb en Sebastià Serra (aloronenc).
2	CALAFAT	Andreu	APSM, APVE, APT	1629	Marit de na Joana Ferragut. Es casà en segones noces amb na Marianna Vidal. Procedia de la Vall d'Ebo.
3	FONT	Pere	APV, Carta Pobla	1611	No hi va fer rel
4	FLUIXÀ	Joan	APSM, APT	1633	Fill d'en Joan Fluixà i de n'Antònia Molines. Nebot d'en Cristòfol i d'en Joan Molines.
5	MOLINES	Cristòfol	APSM, APT	1611	Marit de na Catalina Estalric (passà a Castells)

6	ESTALRIC	Catalina	APSM, APT	1620	Muller d'en Cristòfol Molines (passà a Castells)
7	MOLINES	Joan	APSM, APT	1611	Marit de na Margalida Calafat
8	CALAFAT	Margalida	APSM, APT	1620	Muller d'en Joan Molines
9	MOLINES	Cristòfol	APT	1616	Fill d'en Joan Molines i de na Margalida Calafat
12	MOLINES	Martina	APCas	1623	Filla d'en Joan Molines i de na Margalida Calafat (passà a Castells)
10	MOLINES	Joan	APT	1620	Marit de na Rafela Monjo. Fill d'en Joan Molines i de na Margalida Calafat.
11	MONJO	Rafela	APT	1620	Muller de Joan Molines

13	MONJO	Francesc	APT	1633	Mor fadri.
14	MONJO	Francesca	APT	1621	Es casà amb en Melcior Marcó.
15	MONJO	Jaume	APSM, APT	1621	Marit de na Catalina Amengual (passà a Daimús)
16	AMENGUAL	Catalina	APSM, APT	1621	Muller d'en Jaume Monjo (passà a Daimús)
17	MONJO	Miquel	APSM, APT	1621	Marit de na Francina Molines
18	MOLINES	Francina	APSM, APT	1621	Muller d'en Miquel Monjo, filla d'en Joan Molines i de na Margalida Calafat

19	PERELLÓ	Pere	APV, Carta Poble	1611	No hi fa rel
----	---------	------	------------------	------	--------------

20	QUECLES	Margalida	APX, APT	1627	Filla d'en Miquel Quecles i de na Margalida Capdebou, establits a Xaló. Viuda. Es casà amb en Joan Jaume, establít a Dénia. No hi feren rel.
----	---------	-----------	----------	------	--

21	RIBES	Esteve	APV, Carta Pobra	1611	No hi fa rel
22	RIBES	Joan	APV, Carta Pobra	1611	No hi fa rel

Els repobladors margalidans a la toponímia i a la tradició de Tàrbena

A la toponímia tarbenera apareixen referències a aquests repobladors margalidans: *es tossalet d'en Micalet Monjo, s'altet d'en Calafat*, i, si realment es referís a n'Andreu Calafat, també es clota de l'Andreu (curiosament ben prop de s'altet d'en Calafat).

En *Micalet Monjo* és un personatge molt popular a la tradició oral tarbenera, com a protagonista d'alguna llegenda local. Una, molt coneguda, és la següent: en Micalet Monjo anà a caçar la nit de Tots Sants, tot infringint una prohibició marcada pel respecte religiós. Va disparar a un conill i aquest s'alçà i l'escometé amb un to molt amenaçador: "¡Micalet Monjo, jo tinc dentetes dentetes!". És també un personatge mític que és usat per fer por als xiquets o infants malcreguts, ja que fou identificat amb un fantasma. Aqueixa darrera tradició té el seu paral·lel, per exemple, amb la llegenda del Mal Caçador de Catalunya, que és la visió fantasmagòrica d'un caçador errant, condemnat per sempre a perseguir la presa, per haver infringit un manament religiós o per haver desatès una missa per culpa de la seua ànsia desmesurada de caçar.

Una altra llegenda, més poc coneguda, l'identifica amb l'origen de les taques de la lluna, on va ser enviat miraculosament com a càstig per no haver reconegut que havia furtat un costal de llenya quan l'amo del bancal el va trobar. Diu que digué: "¡Si és veritat, sa lluna que me s'enduga!", i ell i el costal —afirma la tradició— pujaren a la lluna, on encara hi són. Es tracta de la versió local d'una contalla molt difosa, tant a Mallorca com

per diverses parts d'Europa.

Llinatges margalidans i llinatges mallorquins

Com hem vist, els llinatges d'origen margalidà procedents dels repobladors establits en el segle XVII que actualment es conserven a Tàrbena són Calafat, Molines i Monjo/*Moncho*, que s'han convertit en ben característics de la població. Concretament, segons les dades de l'any 2000, Molines és el segon més freqüent; Monjo, el quart; i Calafat, el setè. Però qualsevol persona que es fixi en els llinatges d'origen mallorquí de Tàrbena conservats actualment –que comprenent tant els arribats en el segle XVII com en dates posteriors— hi trobarà moltes més coincidències amb els llinatges o cognoms existents a Santa Margalida en l'actualitat; concretament, coincideixen més del 70%. A Santa Margalida, ben igual que a Tàrbena, també hi trobam persones amb els llinatges Cifre/*Sifre*, Ferrer, Ginard, Mas, Mascaró, Moragues... La gran majoria de margalidans amb aquests llinatges procedeixen o són descendents d'altres poblacions mallorquines, molt sovint d'aquelles mateixes d'on eren els repobladors que s'establiren a Tàrbena i a altres localitats valencianes. Així, idò, seria ben possible que moltes de les persones de Santa Margalida i de Tàrbena que tenen aquests cognoms o llinatges tinguin avantpassats comuns, però, això sí, d'abans de l'emigració cap a València.

Resumint: aquests llinatges o cognoms són una mostra de tots els vincles que uneixen les dues poblacions, que van des de l'origen, a la manera de parlar –en què destaca l'article salat, o dit a l'estil de Tàrbena, el *parlar de sa*—, fins a determinats costums i tradicions, que els actes d'agermanament contribueixen a reviscolar i mantenir a totes dues poblacions. Amb l'agermanament, Tàrbena es retroba amb Mallorca i amb un poble d'on procedeixen molts dels seus habitants; Santa Margalida

es retroba amb els descendents d'aquells margalidans i d'aquells mallorquins que hagueren de deixar Mallorca fa prop de quatre-cents anys. Poques vegades, pensam, un agermanament està tant justificat. I molt poques vegades, n'estam segurs, ha donat peu a sentiments tan sincers de germanor, d'amistat, de coneixement mutu i d'estimació de tots els lligams que uneixen els dos pobles.

* * *

NOTA:

Les referències a tots els documents, bibliografia i dades de les quals no s'assenyala la procedència poden ésser consultades als següents treballs:

Antoni Mas i Joan-Lluís Monjo: "La mallorquinització onomàstica del segle XVII. L'exemple de la vila de Santa Margalida". *Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes. València. 2002. Pàg. 119-144.*

Antoni Mas i Joan-Lluís Monjo: *Per poblar lo regne de València... L'emigració mallorquina al País Valencià en el segle XVII.* Govern Balear (Conselleria de Presidència). Mallorca. 2002.

LLINATGES MALLORQUINS DE TÀRBENA (2000)

Els que duen un asterisc (*) són els originaris de Santa Margalida
S'assenyalen al costat els existents a Santa Margalida l'any 2007

Núm.	1r cognom o llinatge	Segle d'arribada	Total Tàrbena (2000)	Santa Margalida (2007)
1	Arbona	(XX)	1	-
2	CALAFAT (*)	XVII	16	33
3	Cardona	(XX)	1	-
4	Cifre/Sifre	XVII	43	19
5	ESTALRIC/ESTELRICH (*)	(XIX)	1	100
6	Ferrer	XVII	16	83
7	Ginard/Ginart	XVII	7	6
8	Marcó	XVII	13	-
9	Mas	XVII	15	32
10	Mascaró	XVII	13	15
11	MOLINES/MOLINAS (*)	XVII	80	28
12	MONJO/MONCHO (*)	XVII	50	14
13	Moragues	XVII	3	48
14	Pont	XVII	37	8
15	Ramon	XVII	4	2
16	Reus	(XX)	1	11
17	Ripoll	XVII	89	-
18	Rosselló	XVII	-	70
19	Salvà	XVII	8	18
20	Santacreu	XVII	-	-
21	Seguí	(XIX)	8	7
22	Serra	XVII	8	22
23	Soliveres/Solivelles	XVII	66	2
24	Vaquer	(XX)	1	4
25	Vila	XVII	10	1
26	Vilanova	XVII	7	-

Fonts: Joan-Lluís MONJO MASCARÓ (2000): "Els cognoms de Tàrbena", *Tàrbena. Festes Patronals*, Tàrbena, pp. 15-19 i padró d'habitants de Santa Margalida